

Holewiński, St.

"Die ältesten Verfahren der Erzeugung technischen Eisens durch direkte Reduktion von Erzen mit Holzkohle in Remfeurn und Stücköfen und die Stahlerzeugung unmittelbar aus dem Eisenerz", Bernhard Neuman, Berlin 1954 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 1/4, 820

1956

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Bernhard Neuman, *Die ältesten Verfahren der Erzeugung technischen Eisens durch direkte Reduktion von Erzen mit Holzkohle in Remfeuern und Stücköfen und die Stahlerzeugung unmittelbar aus dem Eisenerz*. Mit einem Nachwort von Helmut Wilsdorf. Freiburger Forschungshefte D₆ Kultur und Technik. Akademie-Verlag, Berlin 1954, s. 245.

W ramach zeszytów badawczych wydawanych przez Akademię Górniczą we Freibergu ukazał się pośmiertnie zbiór prac z dziedziny prehistorii żelaza dr Bernharda Neumana, zmarłego w 1953 r. nestora profesury tej uczelni.

Spod pióra B. Neumana już w 1904 roku wyszło dzieło *Geschichte der Metalle* będące wysoce cennym źródłem wiadomości o starożytnej technice otrzymywania żelaza, a także stali, w prymitywnych paleniskach dymarskich. Historia metali była zapoczątkowaniem olbrzymiego dorobku naukowego prof. Neumana, obejmującego ponad 200 pozycji z zakresu wielkiego przemysłu nieorganicznego, metalurgii, elektrochemii, techniki ceramicznej i innych dziedzin. Zmarły pracował w Politechnice w Akwizgranie, wykładał w Politechnice Wrocławskiej, a po wojnie powołany został na stanowisko profesora Akademii Górniczej we Freibergu.

Omawiane wydawnictwo pośmiertne obejmuje szereg rozpraw z dziedziny hutnictwa starożytnego, poczynając od najstarszych archeologicznych znalezisk żelaza, poprzez opisy techniki dymarskiej epok minionych, aż do okresu średniowiecza. Treść jest bogato ilustrowana szkicami dawnych palenisk i pieców oraz cennymi rysunkami Biringuccio, François i Agricoli. Autor podaje poza tym pracowicie zebrany i dobrze dobrany komplet analiz żużli starożytnych, pochodzących z różnych epok i różnych krajów.

Cennym wkładem autora jest nowoczesne ujęcie metod badawczych opartych na mikroskopowych badaniach żużli i metalograficznych badaniach łuppek oraz starożytnych wyrobów żelaznych. Szczególnie ciekawe i cenne są zdjęcia (s. 44 i 45) szlifów przy dużych powiększeniach, obrazujących powstawanie zarodków ziarn zredukowanego żelaza w masie otaczającego go żużla żelazistego oraz stopniowe scalanie się ich w niewielką łupkę. Ma się tu niejako przed oczyma wycinek historii powstawania dużej łupki z mikroskopowo drobnych kryształków żelaza metalicznego.

Autor opisuje również szczegółowo i bogato ilustruje zdjęciami metalograficznymi swoje badania starożytnych przedmiotów żelaznych (s. 52—58), wskazując drogi i metody, którymi powinien się posługiwać każdy pragnący gruntownie rozwikłać tajemnicę powstawania dawnych wyrobów żelaznych.

Polskim archeologom i interesującym się archeologią hutnikom zapoznanie się z treścią powyższej pracy może przynieść dużą korzyść właśnie teraz, kiedy coraz wyraźniej zarysowuje się robocza współpraca metalurgów z archeologami.

St. Holewiński

Josef Bohatec, *Budé und Calvin. Studien zur Gedankenwelt des französischen Frühhumanismus*. Graz 1950, s. VIII + 492.

Autor książki, profesor uniwersytetu wiedeńskiego, ogłosił w roku 1934 obszerną pracę o poglądach Kalwina na prawo — *Calvin und das Recht*.